

ЗаДаОстанеПРИРОДА®

www.forthenature.org

За да остане природата в България

Идеята е: всеки прави това, в което е добър в името на общата цел - опазване на природата и по-добра страна, в която да живеем.

Дейностите, резултатите и постиженията на Коалиция "За да остане природата в България" се случват благодарение на доброволния труд и активната гражданска позиция на хиляди граждани, експерти - биолози или експерти в съвсем друга област, част от граждански групи и сдружения или самоинициативни включвания. Благодарим на всички, че сме заедно.

За осъществяване на многобройните ни инициативи привличаме и финансова подкрепа чрез проекти и дарения.

Всяка от организациите членове на Коалицията има собствени проекти и дейности, за които можете да научите във втората част на брошурата. Те са изключително разнообразни - от работа с деца и обучения, до спасителен център за диви животни, от лобиране и работа с български и чужди институции до залесяване и възстановяване на популациите на застрашени видове.

Сферите на дейност са също така обширни - гори, води, планини, диви плажове, защитени територии, градска среда, климат, енергия, всекидневно отношение към околната среда и какво ли още не.

За кампанията и началото

Въпреки сравнително малката си площ България е сред най-богатите страни в Европа по разнообразие на дивата природа. У нас тя се съхранява в защитени територии – национални и природни паркове, резервати, защитени местности и природни забележителности, които обхващат едва 5% от страната. С присъединяването ни към Европейския съюз имаме възможността и задължението да опазим богатата си природа посредством устойчиво управление в рамките на европейската мрежа от защитени зони Натура 2000. Въпреки че заема само 2.5% от общата площ на ЕС, в България се срещат близо 70% от защитените видове птици в Европа и около 40% от европейските защитени местообитания.

Природата обаче е заплашена от пълно унищожаване. Всеки ден най-ценните и красиви кътчета в България се подлагат на застрояване, изсичане, пресушаване, браконьерство... без мяра, ред и морал. Нарушенията на природозащитното законодателство се превръщат в ежедневие. Затова в края на 2006 г. ние обединихме усилията си в кампания "За да остане природа в България". С утвърждаването на кампанията беше създадена Коалиция „За да остане природа в България“ – независима, непартийна коалиция от граждански групи и неправителствени организации, която вече обединява над 60 членове и приятели към април 2010 г.

Нашата цел е всички заедно да се борим за опазване на природата в България чрез насърчаване на гражданското общество и спазване на законодателството. Коалицията защитава Земята и

хората като обединява дейностите на членовете си, свързани с целите ѝ, мобилизира граждански групи и експерти, провежда информационно-образователни кампании и лобира за създаването и прилагането на екологична политика. Действаме експертно, етично и артистично. Вярваме, че целите ни могат да бъдат постигнати само с активно гражданско участие и ни се иска повече хора да повярват, че всичко зависи от нас самите.

НАЙ-ГОЛЕМИТЕ УСПЕХИ до сега на гражданските движения и обединението ForTheNature.org

Иракли. Зароди се общонационално движение за защита на дивите плажове и в частност недопускане през последните 4 години там да бъдат изградени шестте планирани вилни селища и туристически комплекс.

Спиране на “заменките”. На 16 януари 2009 г. българското правителство прекрати порочната законова практика за “заменките на гори и земи”. До забраната се стигна под натиска на обществеността,

която се възпротиви срещу масовото застрояване на черноморските и планински райони и унищожаването на ценни гори. Загубите за държавата от замените на гори и земи за последните 4 години бе оценена от експерти на 8 милиарда лева. Огромните размери на тази незаконна държавна помощ предизвика и реакция на Европейската комисия в междинния доклад за напредъка на България от 12.02.2009 г.

Възстановяване на 10 дка от Национален парк "Рила" над Паничище. След редица сигнали на гражданските организации през август 2008 г. Върховна административна прокуратура убеди МОСВ да задължи Община Сапарева баня да възстанови на държавата над 10 дка от НП Рила, урбанизирани незаконно от общината през 2006 г.

Спиране на незаконните сечи за нови ски писти в неодобрения ски курорт "Паничище-Езерата-Кабул". През март 2008 г. след сигнали на природозащитните организации за многобройни нарушения Държавната агенция по горите бе единствената българска институция, която разпореди спиране на сечите до изясняване на случая.

Натура 2000 — 34% от територията на България. Първоначално държавните институции възнамеряваха

да допуснат в Натура 2000 не повече от 5 % от площта на България. Благодарение на ежеседмичните граждански протести, информационните кампании за Натура 2000 из цялата страна и интензивната комуникация с българските институции и Европейската комисия, правителството ни бе заплашено от спиране на европейските структурни фондове и постепенно прие 33,89 % от територията на България в Натура 2000. Очаква се да бъдат приети и допълнителни територии, включително орязаните зони за птиците.

Спасяване на Природен парк “Странджа” и обявяване на строежа “Златна перла” за незаконен от Върховния административен съд. Масовите протести и активната гражданска позиция през лятото на 2007 г. убедиха Народното събрание да възстанови със закон не само Природен парк „Странджа“, но и да предотврати подобни проблеми с отнемане на статута на останалите ни защитени територии.

Запазване на България свободна от генно-модифицирани организми. В периода декември 2009 – март 2010 г. Коалицията взе участие в широко гражданско обединение, което с мощна кампания принуди Парламента да приеме на 18 март 2010 г. силно рестриктивен закон, гарантиращ недопускането на освобождаване и отглеждане на ГМО на територията на България.

Както и хиляди по малки дейности, които имат видим положителен резултат. Почиствания, залесявания, обучения и сформирание на граждански групи в различни градове на страната, работа с деца от домове и училища, изложби, представления и различни артистични и културни акции. Присъединяване на нови партньори и приятели, подпомагане на различни граждански инициативи, но най-вече повдигането на въпроса за опазване на природата в общественото пространство и пред отговорните институции.

ПРОБЛЕМИ, С КОИТО СЕ ЗАНИМАВАМЕ

Изсичане на гори. В България през 50-те години горите масово са били унищожени. Трябваше да мине половин век, за да се възстановят, макар и частично. Сега в цялата страна отново масово се сече на "голо". Много ценни гори в равнините и предпланините се унищожават. Със скъпите горива и електроенергия държавата насърчава отоплението с дърва. От това спечелиха стотици дърводобивни частни фирми, които проведоха и провеждат масови голи сечи в горските масиви. Изсичането на горите води до екологична катастрофа.

Освен, че дърветата са естествен филтър на въздуха, масовите сечи водят до нарушаване на равновесието в природата посредством множество вторични ефекти – ерозия, свлачища, "отмиване" на повърхностния

почвен слой, пресушаване, засоляване и т.н. В горите гнездят повечето от насекомоядните и хищни птици, които се хранят в съседните обработваеми площи. Унищожаването на тяхната гнездова база ще увеличи риска от масово размножаване на гризачи и насекоми. Това пък ще принуди земеделските производители да използват химикали, за да предпазват реколтата си, а това е скъпо и опасно. Най-запазените гори са включени в защитените територии и зони, но законите се престъпват всеки ден. Изсичането на крайречните гори, които укрепват речния бряг, е една от основните причини за наводнения при повишаване нивото на реките.

Сигнали за незаконна сеч може да подавате на <http://www.spasigorata.net/>

Кариери. Стремехът към лесна печалба и опорочените тръжни процедури в последните години доведоха до разкриване на стотици незаконни кариери (за пясък, варовик, лъос, базалт, шисти). Повечето от тях са на места, където няма качествени или в достатъчно количество ресурси, но единственото им предимство е, че се намират близо до обекта на строителство и спестяват транспортни разходи на фирмата, която е спечелила търга с ниска оферта или строи собствен обект. Разкриването на нови кариери в неподходящи места води до безвъзвратно унищожение на ландшафта и на находища на редки и защитени растения и животни, до загуба на ресурси от местното население, до опасни свлачища и ерозия. Често опитите за узаконяване на кариерите са свързани с фалшификации на документи и нарушаване на националното законодателство. Освен това никой в държавата не контролира количеството извлечен

строителен материал и по този начин въздействието на кариерите се увеличава многократно повече.

Презастрояване на Черноморието. Проблем до болка познат на всеки от нас. Нашата позиция е, че останалите няколко диви плажа по Черноморието трябва да бъдат обявени за наследство за поколенията и строго опазвани от държавата, институциите и всички нас. Малкото останали незастроени пясъчни плажове, реновирането и поддържането на къмпинги са запазена марка за България.

Ако допуснем и тяхното застрояване, не само ще унищожим биологичното разнообразие по Черноморието, но ще се нанесат непоправими щети върху икономиката, туризма, водите, дюните, горите и идните поколения.

Ски курорти. Строителството им неминуемо е свързано с изсичане на много дървета. Освен, че това влияе цялостно върху въздуха, водата и почвата в района, подходящите за писти места в България над 1500 м. се намират в границите на националните паркове, създадени за опазване на дивата природа

на България. При реализиране на 1/2 от проектите за нови и съществуващите ски курорти, България ще предлага над 500 км ски писти, управлявани от смесени акционерни дружества, много често притежавани от офшорни компании с неясен произход на средствата, с над 50 % частен капитал.

Получаването на разрешителни за строеж в границите на национални паркове и в нарушение на редица закони говори за неприродосъобразно изграждане и управление на "обектите". Единственото, което печелят местните хора, е унищожена природа, проблеми с водоснабдяването, краткосрочен масов

туризъм и невъзможност за развитие на туризъм и собствен устойчив бизнес в бъдеще.

Голф игрища. На пръв поглед това са зелени поляни, почти като парк, но за да бъдат направени, всъщност е необходимо да се премахне изцяло естествената растителност. Засадените тревни смеси се състоят от нетипични за региона видове и в климатичните условия на България изискват обилно и редовно поливане, както и обработка с химикали. В допълнение, някои от проектите за голф игрища предвиждат разположението им на места с ценни природни местообитания. Така запазената природа на България се превръща в „зелена пустиня“ с площ от 500 до 2000 дка, в която не се задържат никакви диви животни и птици и чието поддържане води до опасност от воден дефицит и замърсяване с химикали на целия регион.

Вятърни електроцентрали. Те са алтернативен и екологично чист източник на енергия от вятъра, но полетата от множество перки, поставени на миграционния път на птиците, се превръщат в техни убийци. Държавата трябва да наложи строг контрол за издаването на разрешителни и преценки по въздействието върху околната среда, съобразно наличието в България на изключително разнообразие от птици и преминаването през нашата територия на един от трите най-важни миграционни пътя за Европа (Via Pontica).

ВЕЦ и мВЕЦ. Те са алтернативен източник на енергия от водата, но изграждането им в неконтролируеми количества по реки и притоци с непостоянно пълноводие може да доведе до тяхното пресъхване и нарушаване на екологичното равновесие в целия район. За местните хора това означава дефицит на

водни ресурси. За природата това означава изчезване на животински и растителни видове, обитаващи реките, както и трайно разрушаване на речните местообитания. Липсват ясни правила, нормативни критерии и стандарти за хидроенергийното строителство.

Добив на злато с цианиди. Използването на цианиди е изключително рисковано, заради това, че дори в малки дози е силно токсичен, реагира много лесно и се натрупва в органична материя, а химичните съединения на цианида могат да останат устойчиви за години. Това води до повишаване на концентрацията на цианидите в почвата, водите и въздуха, което превръща цианидите в отрова за живите организми, включително човека. Проблемът е свързан не само с използването на цианидите, но и с тяхното транспортиране и съхранение. Цианидите отделят

не само златото от рудата, но също така метали като арсен, олово, живак, желязо, никел, кадмий, които също формират токсични съединения. Дългосрочен ефект от използването на цианиди е натрупването им в почвите и подпочвените води, чрез които те се разнасят и замърсяват и околните региони.

Некачествените оценки за въздействието върху околната среда и оценки за съвместимост.

Процедурата по оценяване на въздействието на проекти и инвестиции върху околната среда и Natura 2000 зоните в момента създава възможност за сериозни конфликти и корупция. Инвеститорите плащат директно на избрани от тях експерти за изготвянето на становища за техните проекти. По този начин се създава негласно или гласно правило

за удовлетворяване на нуждите на инвеститора, което обаче може да изиграе лоша шега дори на отговорния бизнес, предоставяйки му некачествено и незаконосъобразно становище.

Често на Коалицията се налага да се занимава и с множество други проблеми, по-пряко или непряко засягащи природното богатство на България – енергийна ефективност, климатични промени, генно-модифицирани организми, зелена градска среда, устойчив транспорт и други.

СЛУЧАИ, С КОИТО СЕ ЗАНИМАВАМЕ

Планини

Източни Родопи - Незаконни инвестиционни намерения за ветрогенератори; Пирин и ски курортите (Кулиното); Природен парк Витоша - център Алеко; Рила и ски курортите (Искровеце-Мальовица); Рила и ски курортите (Паничище); Рила и ски курортите (ски-център Картала, к.к. Бодрост); Родопите - Супер Перелик; Средна гора и Източни Родопи - Цианиди

Черноморие

Иракли; Кара Дере; Камчийски пясъци; Странджа; Топола и Божурец; Камен Бряг; Тюленово и Тузлата

Реки и влажни зони

Водопадът Полска Скакавица (Кюстендилско); Кресненско дефиле; Никополско плато - незаконна

кариера; Река Искър в Самоков - изземване на баластра

Подробна информация, документация и история на случаите може да се намери на www.forthenature.org. При работата по случаите съчетаваме доброволния труд на експерти, граждани и граждански инициативи.

ЧЛЕНОВЕ

Асоциация на парковете в България, Българска асоциация за алтернативен туризъм, Българско дружество за защита на птиците, Българско дружество по фитоекология – 2001, Българска фондация “Биоразнообразие”, Българска федерация по катерене и алпинизъм, Информационен и учебен център по екология,, НЧ “Бъдеще сега”, Сдружение “Агролинк”, Сдружение за дива природа БАЛКАНИ, Сдружение „За Земята”, Сдружение „Природа назаем”, СНЦ “Зелени Балкани”, Сдружение „Природен Фонд”, Клуб по екология и устойчиво развитие UNESCO към Студентски съвет на СУ „Св. Кл. Охридски”, Софийско гражданско сдружение „Щастливеца”, гражданска група „Да спасим Иракли”, гражданска група “Граждани за Рила”, Сдружение “Белият бряг”, Сдружение “Еко Рила” и WWF Дунавско – Карпатска програма България.

ПРИЯТЕЛИ

Граждански информационен портал БлуЛинк, Асоциация "Франция-Рила", Асоциация "Планини и хора", Асоциация за изследване и развитие на гражданското общество, Артмосферик, Байкария, Българска асоциация по ски свободен и екстремен стил (БАССЕС), Българският къмпинг портал, Сдружение "Велоеволюция", Горичка.бг, Доброволци-България, Екоздружение "Зелен живот"-Русе, Екокаталог, Зелените адвокати, Индимедия България, Информационен център "Виделина" - Варна, Клуб "Приключенска мрежа", Магазин "Стената", Милко Гинев, Проект

"Място за бъдеще", Наблюдател, Организация на българските скаути, Органик Продъктс, OUIIM, Пещерен клуб "Хеликтит", Порталът за съзнателен живот, Пътеводител за медицинските услуги в София, Сдружение "За Ехо", Си Ви Ес—България, Сноуборд. БГ, Списание 3600, Списание "Българите в Австрия", Списание "Върхове", Списание „МОГИ – Зелената маймуна“, Студенти в Художествената академия от специалност "Плакат", Съюз на ловците и риболовците в България, Театър Ателие 313, Тринога, Фондация "Заедно", Хижа "Царска одая" - с.Ичера, Proact, Spatia Wildlife, Greentech-BG - Българският сайт за зелени технологии

Нашите вътрешни правила можете да видите на интернет страницата на Коалицията:

<http://forthenature.org/campaign/24>

Комуникацията, обсъжданията, вземането на решения и планирането на действия между членовете се извършва чрез мейлинг листове и регулярни срещи, на базата на консенсус. Нашите вътрешни правила можете да видите на интернет страницата на Коалицията.

Информацията за случаите, становища, новини и предстоящи събития, както и детайли за финансирането може да бъде открита на интернет страницата на Коалицията - www.forthenature.org. Там ежедневно се качват десетки новини и информационни материали, защото вярваме че информираността е от първостепенно значение за активност и действие.

Ако искате да се включите активно в действията на Коалицията:

- на сайта ни www.forthenature.org можете да се

абонирате да получавате информация за предстоящи инициативи и важни новини;

- да се включите към някоя от доброволческите групи (www.forthenature.org/campaign/12);

- да участвате в обучения;

- да направите дарение:

Банкова сметка за кампания "За да остане природа":

IBAN: BG14 PRCB 9230 1016 3303 49

BIC: PRCB BGSF ProCredit Bank – България

титуляр: Българска Фондация Биоразнообразие

- да ни пишете за ваша инициатива, която да подпомогнем.

Ако всеки прави по нещо малко всеки ден за опазване на Природата, няма невъзможни неща. Затова разчитаме, че заедно можем да създадем по-хармоничен, по-щастлив свят.

Ние работим за това, но всеки го може.

Брошурата се издава от

по проект “За да остане природа” с
подкрепата на

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на ФМ на ЕИП по проект “За да остане природа” (договор № П01-01-00/04.03.2009). Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Българска фондация Биоразнообразие и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на ФМ на ЕИП и Договарящия орган.

www.forthenature.org